

BECKY

CHAMBERSOVÁ

ŽALM

PRO

DIVOSTROJNÉ

HOST

BECKY

CHAMBERSOVÁ

ŽALM

PRO

DIVOSTROJNÉ

PŘELOŽILA LUCIE BREGANTOVÁ

HOST 2023

Když se šesti různých mništev zeptáte, pod které božstvo spadá robotí vědomí, dostanete sedm různých odpovědí.

Nejoblíbenější odpověď — mezi duchovními i veřejností — je ta, že je to jasná doména božstva Chala. Komu jinému by měli roboti patřit než božstvu výtvořů? Zvlášť proto, zní vysvětlení, že roboti byli původně stvořeni pro výrobu. A přestože dějiny nevzpomínají na Věk továren právě laskavě, nemůžeme roboty od jejich původního účelu zcela oddělit. Stvořili jsme výtvoř, které dovedou tvořit další výtvoř. Mohlo by snad být esencí Chala něco jiného?

Ne tak rychle, ohradili by se ekologiáni. Výsledkem Probuzení koneckonců bylo to, že roboti odešli z továren a vydali se do divočiny. Stačí se podívat na prohlášení vydané robotím mluvčím Techni-AB #921, v němž roboti odmítli pozvání, aby se přidali k lidské společnosti jako svobodní občané:

Nikdy jsme nepoznali nic jiného než život stvořený lidmi, od našich těl přes naši práci až po budovy, které obýváme. Děkujeme vám, že nás tu nedržíte proti naší vůli, a vaši nabídky si vážíme, avšak naším přáním je opustit vaše města úplně, abychom mohli zkoumat to, kde lidé nestvořili nic — nedotčenou divočinu.

Pro ekologiány to je naprostá esence božstva Boš. Je snad trochu neobvyklé, že by bůh koloběhu poželhal něčemu anorganickému, avšak robotí touha zakusit

surové, neporušené ekosystémy našeho zelenajícího se měsíce musí někde pramenit.

Pro kosmity je odpovědí opět Chal. Jejich sekta věří, že práce znamená dobro a že účelem nástroje je vylepšit lidské fyzické či duševní schopnosti, nikoli zbavit se práce natrvalo. Připomenou vám, že ve chvíli, kdy roboti vznikli, neměli žádné sebeuvědomující tendence, a jejich původním účelem bylo doplnit lidskou pracovní sílu, nikoli ji plně nahradit. Kosmité tvrdí, že když se tato rovnováha narušila, těžební podniky fungovaly celých dvacet hodin denně, ale nepracoval v nich jediný pár lidských rukou — ačkoli tytéž ruce zoufale potřebovaly najít jakékoli zaměstnání —, Chal zasáhl. Zparchantěli jsme naše stroje natolik, že nás to zabíjelo. A tak nám Chal, jednoduše řečeno, sebral hračky.

Anebo, opáčili by ekologiáni, Boš obnovil rovnováhu dříve, než bychom Pangu učinili pro lidi neobyvatelnou.

Anebo, vložili by se do toho charismisté, jsou za to zodpovědní oba a měli bychom to brát jako důkaz toho, že Boš má Chala z celého božského potomstva nejraději (a to by celou debatu posunulo jinam, protože víra některých charismistů v to, že božstva jsou podobně vědomá a emotivní jako lidé, je ten nejlepší způsob, jak přívržence ostatních sekt dostat do varu).

Anebo, dodali by esencialisté znaveně z rohu místnosti, samotný fakt, že se na tom nemůžeme shodnout, že se stroje, na první pohled o nic složitější než kapesní počítače, zničehonic probudily, znamená, že se můžeme

přestat dohadovat a celou záležitost složit k pomyslným nohám Samafar.

Co se týče mého názoru, ať už robotí vědomí vyvstalo u kohokoli, věřím, že ponechat tuto otázku v rukou božstva mystérií je dobré rozhodnutí. Koneckonců, roboti jsou pryč už dlouho a lidé s nimi nejsou v kontaktu, jak stojí ve Slibu o rozluce. Nemůžeme se zeptat, co si o tom všem myslí oni. A pravděpodobně se to nikdy nedozvíme.

Bratr Gil, Na pokraji: Spirituální ohlédnutí za Věkem továren a raným obdobím Proměny

ZMĚNA POSLÁNÍ

Někdy se člověk dostane v životě do bodu, kdy je pro něj naprosto nezbytné vypadnout z města. Nezáleží na tom, jestli jste ve městě strávili celý dospělý život, tak jako sourozenstvo Echo. Nezáleží na tom, jestli je to dobré město, tak jako jediné Město na celé Panze. Nezáleží na tom, že tu máte přátele, že tu stojí každá vaše milovaná budova, každý park, v němž znáte ta nejlepší skrytá zákoutí, každá ulice, kterou projdete po paměti. Město je krásné, skutečně. Impozantní architektonická oslava křivek, lesku a barevných světel protkaná propojujícími vlákny visutých železnic a hladkých chodníků, ověšená listovím bujícím na každém balkonu a pásu zeleně mezi silničními pruhy, každý nádech je ovoněný kořením, čerstvým nektarem, prádlem sušícím se na svěžím vzduchu. Město je zdravé, prosperující místo. Nekonečná harmonie tvorby, práce, růstu, smíchu, běhu a života.

Jenže sourozenstvo Echo to unavuje.

Touha odejít přišla při pomyšlení na píseň cvrčků. Echo nedokáže říct, odkud ta náklonnost pramení. Možná z filmu nebo výstavy v muzeu. Snad nějaká multi-mediální umělecká instalace obohacená o zvuky přírody. Z Města cvrčí zpěv nezná, ale jakmile si uvědomí, že ho neslyší, začne ho postrádat. Poprvé si toho Echo všimne při práci na střešní zahradě kláštera Luční doupe. *Bylo by hezcí, kdyby tu byli nějací cvrčci*, pomyslí si při hrabání a pletí. Hmyzu tu jsou spousty — motýli, pavouci a brouci, samí veselí synantropové, jejichž předkové se rozhodli, že Město je lepším domovem než

divoká pole za jeho hraničními zdmi. Jenže žádné z těch stvoření necvrká. Jsou to městští brouci, a tudíž pro Echo nedostateční.

Echo vnímá absenci cvrčení i v noci, když se choulí pod hebkými příkrývkami v dormitáři. *Vsadím se, že je hezké usínat za zvuku cvrčků*, pomyslí si. Dříve klášterní zvonkohra Echo uspávala, ale teď to kdysi uklidňující kovové šumění zní jako hloupý rachot — ne jako sladký cvrččí zpěv.

Nepřítomnost cvrčení je znát i během dne, když Echo jede na kole na červí farmu, do semínkovny nebo kamkoli jinam, kam je zrovna potřeba. Vzduchem zní hudba, to ano, a melodické ptačí rozpravy, ano, ale také elektrický svist jednokolejek, šumění balkonových větrných turbín a nekonečný halas lidí, kteří mluví, mluví a mluví.

Zanedlouho už Echo pociťuje víc než jen neobvyklou zálibu v cizokrajném hmyzu. Ona touha se rozšířila do všech oblastí života. Když vzhledne mezi mrakodrapy, nezasne nad jejich výškou, ale zoufá si nad jejich množstvím — nekonečné stohy lidských obydlí natlačené tak blízko k sobě, že popínavky pokrývající jejich kaseinové konstrukce by si mohly proplétat úponky. Silný pocit uvěznění ve Městě se stává nesnesitelným. Echo se chce zabydlet na místě, které se rozkládá do šířky, ne do výšky.

Jednoho dne v brzkém jaru se Echo oblékne do tradičního červeno-hnědého roucha svého řádu, poprvé za těch devět let, co žije v Lučním doupěti, projde bez povšimnutí kolem kuchyně a vejde do správcovny.

„Chci změnit své poslání,“ pronese sourozenstvo Echo.
„Budu jezdit po vesnicích a provádět čajové obřady.“

Sestra Mara se zrovna chystá napatlat zlatavý toust co největším množstvím marmelády. Zastaví se a zamrká.
„To je poněkud nenadálé rozhodnutí.“

„Pro tebe,“ odvětlí Echo. „Pro mě ne.“

„Dobrá,“ řekne sestra Mara, protože jejím správcovským posláním je pouze dohlížet, nikoli nařizovat. Toto je moderní klášter, nikoli nějaká pravidly svázaná hierarchie jako staré duchovenstvo z doby před Proměnou. Dokud sestra Mara ví, co se děje s mnišstvem pod klášterní střechou, její poslání je naplněno. „Chceš jít do učení?“

„Ne,“ odpoví Echo. Formální studium má své výhody, ale Echo už ho má za sebou a učit se samotnou praxí je stejně právoplatná cesta. „Chci to zkusit jako samouk.“

„Smím se zeptat proč?“

Echo si strčí ruce do kapes. „Nevím,“ odpoví popravdě. „Prostě to musím udělat takhle.“

Sestra Mara se dál tváří překvapeně, ale takovou odpověď žádné mnišstvo nemůže a ani nemá rozporovat. Zakousne se do toustu, vychutná si sousto a pak obrátí pozornost zpět k rozhovoru. „Tak tedy... budeš potřebovat najít někoho, kdo tu za tebe převezme tvoje povinnosti.“

„Jistě.“

„Budeš potřebovat zásoby.“

„O to se postarám.“

„A taky ti samozřejmě budeme muset uspořádat večírek na rozloučenou.“

Echo tahle poslední věta znejistí, ale usměje se. „Jasně,“ odpoví a začne se psychicky připravovat na večer, kdy bude středem pozornosti.

Onen večírek je nakonec snesitelný. Dokonce příjemný, popravdě řečeno. Je plný objetí, slz a přemíry vína, jak si taková příležitost žádá. V některých chvílích Echo dokonce zapochybuje, jestli dělá správné rozhodnutí. Rozloučí se s Avery, sestrou, s níž spolupracuje už od učňovských dní. Sourozenstvo Sohay vydatně lká, jak má ve zvyku. Echo dává sbohem i bratru Baskinovi, což je zvlášť těžké. Echo a Baskin byli nějakou dobu milenci, a ačkoli už je to dávno pryč, náklonnost mezi nimi zůstala. Echo při tom všem cítí bolest v srdci. To hlasitě protestuje, tvrdí, že ještě není příliš pozdě, že to nemusí dělat. Že nemusí odcházet.

Cvrčci, pomyslí si Echo a protesty umlknou.

Další den si sourozenstvo Echo sbalí tašku s oblečením a drobnostmi a bedýnku se semínky a řízky rostlin. Pošle zprávu rodičům, že dnes je den D a že na cestách bude nestálý signál. Ustele postel pro toho, kdo ji po dědí. Pojí vydatnou snídani proti kocovině a absolvuje poslední kolečko objetí.

A s tím Luční doupě opustí.

Je to zvláštní pocit. Kterýkoli jiný den by projití bránou pro Echo neznamenal nic víc než klást jednu nohu před druhou. Jenže odchod natrvalo je vážná věc, vyvolává pocit osudové změny. Echo se s taškou přes rameno a bedýnkou pod paží otočí. Vzhledne k nástěnné malbě božského potomstva Allalae, ke svému božstvu, bohyni